

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

Uredništvo
se nahaja v Trstu ulica
Boschetto, 5 - Telefon 1570.

Upravništvo
Dunaj V. Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirna pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina za celo leto
9.40 K.

za pol leta 4.70 K.

Pozamezna štev. 18 vin.

Dopolnilne volitve NA GORIŠKEM.

Vsled nesrečne smrti deželno-zbornskega klerikalnega poslanca Jeriča, se v nedeljo, dne 19. decembra t. l. više na Goriškem dopolnilne volitve. Kakor kaže bomo imeli štiri kandidate in volilna borba bo še prav radi tega zelo zanimiva.

Socialna-demokratska stranka gre v volilni boj, da vežba svoje čete in vzdržuje živo strankarsko disciplino in organizacijo. Dolžnost vseh pristavšev je, da se pripravijo za ta boj in na dan volitve ne ostane niti eden doma. Železničarji se pri zadnjih volitvah niso izkazali tako, da bi mogli reči, oni so storili svojo dolžnost. Dasi štejejo na progah od Divače do Devina, od Opčine do Gorice, Sv. Lucije in Podbrda, od Prvačine do Ajdovščine gotovo svojih 400—500 glasov, se je pri zadnjih volitvah oglasila morda tretjina, in čas je sedaj, da železničarji pokažejo, ali razumejo, braniti svoje interese, ali ne. N. D. O. je zadnje mesece med železničarji jela ruvati na vse pretege, hočemo videti s kakim vspehom! Številke občin ob železniških progah socialno-demokratski stranki natančno povedo, ali smemo šteti na železničarje kot socialiste ali ne.

Popravite torej sedaj, železničarji, kar ste zamudili o zadnjih volitvah. Pojdite vsi na volišče kolikor vas je in glasujte vsi, kot en mož za našega socialdemokratskega kandidata, so druga

dr. Henrika Tuma,
odvetnika v Gorici.

Kdor glasuje za našega kandidata, protestira ob enem proti krivicam, ki se godijo delavstvu, protestira

proti današnjemu krivičnemu volilnemu redu na Goriškem, manifestira za splošno, enako in tajno volilno pravico s proporcionalnim sistemom in pripomaga s tem delavskemu sloju k boljši bodočnosti.

Zato železničarji na da **19. decembra** vsi za

dr. Henrika Tuma.

Socialna beda in delavski boji.

V.

(Dalje.)

Oni pa, ki so še nekaj rešili od svojega uničenega obstanka, in se podali na drugo stran morja, niso najnesrečnejši. Velikim niti ta goljufica nada ni ostala. Oni nimajo nič drugega, nego svojo delavsko moč a niti te ne vsi. Brez kredita, brez upanja, brez domovine, brez premoženja! Kaj početi? Tu prične zadnji del nesrečne drame, boja za obstanek. Ta nam prinaša največja poniževanja in nepretrgano stradanje. Mož teka za delom, da mu krvave noge, vse znanice in sorodnike nadleguje s prošnjami za posojilo, ker oni so morda še v srečnejšem položaju, in sprejemati mora ta posojila, če so še tako mala, in oblika, v kateri se mu nudijo, še tako poniževalna. Zastavljati se mora zanj. Srce navdaja britka jeza in smrtno sovraštvo. Obleko, razun tiste, ki jo ima na telesu, zastavi in proda: vse pa še ne zadostuje, da bi dal telesu potrebne hrane. Zile postajajo brezkrvne, njegova volja slabotna in njegov obraz opisuje njegovo zgodovino. V tem položaju se izvršuje fizična sprememba njegovih možganov in razpoložen je za samomor. Ta del je le bolesta združitev zadnjih moči volje. Če bi ne bila smrt stradajočega tako počasna, tako mučna, potem bi se vlegel in čakal stradaje konca; potem bi bilo še več samomorilcev. Vzroka sterilnih samomorov je iskati v slabih gospodarskih razmerah.

To je treba posebno poudarjati ze radi tega, ker možje, kakor Masaryk, iščejo vzrokov povsod drugod. Slednji namreč trdi, da je vzrok samomora brezverstvo, in to posledica razpadlega enotnega svetovnega naziranja, katero je uveljavilo kristjanstvo med množico po vseh civiliziranih deželah.

To brezverstvo pomenja intelektualno in moralno anarhijo ter smrt. Več ali manj pravic in denarja ne odpravi pesimističnega gnjusa proti življenju, pravi on. Zaradi tega tudi ne pričakuje ničesar od političnih in ekonomskih preuredb. Vzroka je iskati v

največ slučajih v nenravnem življenju, v polizobrazbi in v brezverstvu. Oglejmo si to nekoliko bližje. Po Neumann-Spallart-u je relativno največ samomorilcev iz one vrste oseb, ki jih označijo z »brez posebnega poklica«, to so oni ljudje, ki nimajo stalnega zaslužka, ki imajo toraj negotov obstanek. Po Morselli-ju narašča relativna intenziteta od 21. do 50. leta vedno bolj in doseže vrhunec med 40. in 50. letom. On pravi: »Samomor je potrebna in naravna posledica boja za obstanek«. In to je umevno. Če si človek v teh letih ni mogel vstanoviti gotovega obstanka, potem mu je postalo življenje breme. V Avstriji je naraslo redno število samomorilcev od 1677 leta 1872., na 2648 v letu 1877; leta 1878., ko je bila kriza že čez višek, je padlo število na 2578. Akutna kriza je prešla v kronično in gospodarske razmere se niso dovolj temeljito zboljšale.

Petletnica 1879/83 kaže napram prejšnji, 18 odstotni napredek in desetletnica 1869/79 kaže med vzroki samomorov na prvem mestu »nepovoljne gospodarske razmere. Danska je bila v letih 1873. do 1875. ekonomično na najboljšem stališču in število samomorilcev je padalo v teh letih od 270 na 238, 236 in 210. Tako nizkih števil samomorilcev, Danska že dolgo ni imela. Te relativno ugodne razmere so se pa kmalu spremenile; ekonomičen položaj se je po letu 1876 jako poslabšal in število samomorilcev je začelo zopet naraščati. Danska, Saksonska, Češka, Moravska in Slezija so znane po njih najvišjem številu samomorilcev. V teh deželah bi se lahko govorilo o samomorilni epidemiji. So-li morda te dežele manj verske, nego n. pr. Francija?! To nagnenje do samomora je v pravem pomenu socialno vprašanje, pravi Masaryk. Dobro! Socialno vprašanje se pa z ozirom na zadnje vzroke vendar ne more smatrati za versko. Gospod Masaryk postavlja konečno še civiliziranega človeka poleg divjaka, kaže na malo število samomorov pri teh slednjih in utemeljuje to, češ, da divjak še ni popolen, da mu manjka vsako stremljenje po napredku, da je len in da misli samo na materijalne potrebe. Nasprotno pa civiliziranemu daje etično-verski svetovni nazor veselje ali neveselje do življenja, vera ga odvrta od samomora. Tu trdi Masaryk drugo napako. Preje je predbacival samomorilcu nenravno življenje napololiko in notranjo nevzdržnost in ga podcenjuje glede njegovega značaja. Tu pa zopet precenjuje civiliziranega človeka z ozirom na njegovo duševno življenje. Tu se seveda lahko govori samo o poprečnem človeku in se pravi, precenjevati ga, če se trdi, da se dá motiti njegov duševni mir s fantastičnimi problemi. Slika, ki jo kaže Masaryk z divjakom, je precej podobna oni poprečno civiliziranega človeka, in razlika obeh se kaže le v *zunajnosti* velika. Tako pomemben notranji duševni razloček kakor

ga smatra Masaryk, se sploh ne bi mogel razviti, ker je velika množica vedno živela v bedi. Jest, piti in se zabavati — potem ne misli ne na življenje in njegov smoter, pa tudi ne na samomor. Če je obstanek divjaka v nevarnosti, potem se tudi ta usmrti, to nas uči zgodovina podjarmljenja Amerike po Špancih. Seveda se lahko priznava, da je samomor pri divjakih v normalnih razmerah redek, da, celo nepoznan. To pa zato, ker se ne dogaja, da bi se pustilo člana skupnega rodu stradati, med tem ko bi poglavar s svojci živil v razkošnosti. Če strada eden, potem seveda stradajo tudi vsi drugi. Mogoče je seveda tudi, da v veri, posebno navni prenašajo tozemske teškoče laglje, v nadi, da se jim bo na drugem svetu bolje godilo. Mi pa moramo računati z dejstvom, da naravno-znanstvena veda objema vedno širše kroge in da je pri tem vsak korak nazaj nemogoč, kakor je to tudi nemogoče pri človeškem razvoju, da se toraj človeštvo sploh ne more več vzdrževati v brezverstvu radi napredka ne. Namesto cerkvene vere, mora stopiti vera v resnico. Ustvarimo človeku mesto drugosvetnega, tozemskega raja in videli bomo, da ni brezverstvo uzrok samomorov.

Dokler je zemlja in človeška delavna moč le blago, to se pravi, dokler služita le v blagostanje nekaterih posameznikov in ne celoti, toliko časa bomo imeli revščino z vsemi žalostnimi posledicami, ki smo jih spoznali kot nje spremljevalke. Ravno toliko časa bode tudi surova oblika boja posameznika za obstanek človeku in živali skupen. V človeštvu kakor v živalstvu se bori posameznik proti posamezniku, da mu vzame iz ust kosček kruha. Razlika je samo ta, da je boj bitja, ki ima razum veliko grši, ker se tu ne bori vedno glad proti gladi, temveč v največ slučajih dobičkaželjnost tistega, ki tira človeka odvezti življenjskih potrebščin svojemu sosedu, ki itak že strada samo zato da bi več imel. In vnebovpijče je, da navadno gladni, gospodarsko slabši, podleže dobičkaželjnemu, gospodarsko močnejšemu.

V tem se razlikuje barbarizem civilizacije od barbarizma prejšnjih časov, ko so

se čutili solidarne pristase komunistične skupnosti.

Vse se je skupno pridobivalo in seveda tudi skupno porabljalo; vsi so imeli enake pravice, kakor so tudi imeli enake dolžnosti. Svoboda ter enakost takrat niso bile fraze. Samo obsebi je bilo umevno, da je zemlja last skupnosti in samo radi tega je skupnost dosegla svoj cilj namreč za dovoljenje fizičnih ali recimo živaljskih potreb. Tako razmerje najdemo tudi danes še pri divjih narodih; drugače je pa to v civiliziranih državah. Tu nepoznamo gospodarske solidarnosti. Čut skupnosti vlada samo v stvarih, v narodnem gospodarstvu ne igrajo prav nobene vloge, to je na primer v jeziku, v religiji, v dinastiji in sličnih stvarih. V vsem drugem se pa kaže ravno nasprotno.

(Dalje prihodnjic.)

Draginja in njeni provzročitelji.

(KONEC.)

Krščanski socijalci se vedno smatrajo za kmetsko stranko in za branitelje kmetov, kadar se upirajo otvoritvi mej in se potegujejo za visoke cene žita in živil.

Dokazali smo, da so ti nazori napačni, ker več nego dve tretjini, da, skoraj sedem osmin vseh posestnikov nima nikake, ali pa le jako malo korist od draginje. In vendar kvasijo krščanski socijalci, da branijo kmete proti zlobnim socijalnim demokratom.

Krščansko-socijalna politika naravnost škoduje 67.218 malim posestnikom, 26.368 srednjim-kmetim posestnikom pa ne prinaša nikake koristi. Med veleposestniki, ki imajo edino korist od draginje, je tudi posest katoliške cerkve.

Zemljiško bogastvo cerkve znaša okolo 60.000 hektarov, toraj več nego tretjino vsega gornje avstrijskega zemljišča, za polovico več, nego 33.000 kajzarjev skupaj. V tej deželi ima sedem samostanov posest, ki je tako velika, kakor 2050 srednjih kmetij po 10 hektarov.

In sicer ima samostan Kremsmünster 9484 hektarov, Schlögl 6663 hektarov, Wil-

hering 1582 hektarov, Lambach 1140 hektarov, St. Florijan 946 hektarov, Reichersberg 448 hektarov in Schlierbach 270 hektarov zemlje.

Če opazujemo te številke, nam je takoj jasno, zakaj natvezajo kmetom, da imajo od visokih žitnih in živilnih cen vsi koristi. Male kmete vodijo za nas in jih v svojem boju pošiljajo v prve vrste, da se bojujejo za njihov velik dobiček.

Toraj kmetje, izpregledajte, in spoznali boste, kdo so vaši pravi in kdo vaši zahrbtni prijatelji.

Izmed 803.788 gorenjeavstrijskih prebivalcev je 191.756 vposlenih pri poljedelstvu in gozdarstvu, 612.032 pa je konsumentov, ki se v prvi vrsti zanimajo za to, da so cene živilom niske. Ker ima korist od draginje le 15.643 posestnikov, pride na en pospešen kmetijski obrat 39 oškodovanih konsumentov.

Klerikalno-krščanski-socijalni obrekovalci nam ne bodo nikdar mogli zabraniti, da ščitimo 39 konsumentov proti enemu producentu.

A s krščanskimi socijalci so glasovali za visoko carino tudi nemški nacionalsci, in so se upirali vsem predlogom, s katerimi bi se zamoglo doseči kako olajšanje.

Takoj, ko je začel delovati na novi podlagi izvoljeni državni zbor, sta socijalna demokrata **Schrammel** in **Renner** stavila l. 1907. **nujne predloge** proti naraščajoči draginji. Ko so meščanske stranke te predloge se svojimi glasovi podrli, so socijalni-demokratje meseca decembra 1907 stavili predloge za znižanje carine na žito. V mnogih proračunskih govorih so opominjali in svarili naši poslanci. Konečno je stavila zveza naših poslancev po svojem tajniku sodr. Seitz-u, dne 23. junija 1909, resolucijo k trgovinskemu proračunu, naj se avstrijska vlada pogaja z ogersko, da se žitna carina odstrani vsaj do 31. julija 1910. Tudi ta predlog so pokopali v odseku krščansko-socijalne in nemško-nacionalne stranke.

Vedno se je glasovalo proti našim predlogom! Naših pritožb glede draginje, me-

Mir ljudem na zemlji.

Dvetisoč let je, kar so bile izrečene te besede.

V mali noči hiti brzovlak, svojemu cilju nasproti in veseli obrabi v njem dokazujejo, kako teško že vsak posameznik čaka trenutka, ko mu sprevodnik odpre vrata, da izstopi. Kako tudi ne? Saj je vendar Božič, toraj čas, ko vse hiti k domačemu ognjišču in če je to še tako oddaljeno. Vse težnje vsakdanjega življenja so pozabljene v krogu svojih ljubih, nov pomirljiv duh vlada v vsaki hiši.

Mir ljudem na zemlji! Da, mir bi moral nastati, že pred dvetisočletji, ko se je porodil odrešenik in skušal svoj mili nauk vcepiti v vsa človeška srca. Mir! Kje je!? Da, oni, ki sede v gorkem vlaku na blazinah in radostnim srcem mislijo na svojo pričakujočo ženo in deco, tem se bere mir raz radostno smehljajočih se ust. Oni poznajo mir, kajti vsa sreča in lepota odrešenikovega praznika jim je na razpolago v največji meri.

Drugače je pa gori v koči zavirača, spredaj na stroju, zunaj v kolibi čuvaja, katero obdaja visoki sneg; drugače onim, ki se zavijajo v svoje raztrgane kožuhe — drugi.

Krčevito stiskajo svoje ustnice in njihov pogled je žalosten in temen. Tudi oni imajo ženo in deco doma. Tukaj, ni božičnega drevesca, ki bi razbistril očesa. — Kdaj se sploh smehljajo te oči? Kdaj so bila vela, upadena lica zadnjic rdeča? Da, oni ne morejo biti niti doma, ti železničarji, pritisniti ne morejo svojih najljubših na svoja srca.

Notri na blazini si mane potnik zadovoljno svoje roke, dobrovedoč, da bodo v par urah njegovi otroci v razsvetljeni dvorani razposajeno skakljali in z rokami ploskali veselja. Zunaj v snegu pa stoji čuvaj ter gleda z brezupnim pogledom za mimodrečim vlakom. Sreče se mu krči, ko misli na svoje štiri nedolžne otročiče, ki skupno spé v eni mrzli postelji: zgodaj so se vlegli, da se prihrani razsvetljava.

Med gorkim, z blazinami opremljenim kupejem in zapuščeno čuvajnico se bje neizprosno boj. Tisočleten boj je, boj med bogastvom in revščino, med srečo in nesrečo, med gospodovanjem in hlapčevanjem, med pravico in brezpravnostjo. Mir naj bi bil med ljudmi, ko so vendar deli sreče tako neenako razdeljeni! Če je poleg veselja bogatinov, izključno gola beda na zemlji! Če težko utrudljivo in naporno delo ni v stanu, rešiti se bede, med tem ko — drugi — ki do svojega zadnjega dihaja niso dovršili ne enega resnega, in bodisi še tako malega, dela, neprenehoma vživajo ogrevajoče žarke sreče.

Ne, ta družba je zlobna, nepravična, brezsrčno uravnana, tako, da v njej ni mogoče dočakati miru na zemlji. Nevošljivost, sovraštvo, skrita kakor javna jeza, tarnanje in revščina, predčasna smrt, mrtvorojeni otroci, pohabljeni, to so znaki te družbe; to je sramoten znak na nje čelu.

Toda, današnji družabni red ima tudi svoje dobre strani. Osužnjeni narodi ne mislijo več skrivnostno na maščevanje, kakor v bivših časih. Tudi njim se je pokazala na obzoru zvezda rešiteljica, ki jim kaže in jih vodi tja, kjer se jim je rodil nov odrešenik, njih samospoznanje. Narod danes ne škriplje z

zobmi in tudi ne stiska več pesti skrivnostno v zepu. Povspel se je, ter ponosno in z močjo pili in kuje na oni verigi, katere naloga je, združiti vso revščino brez razlike narodnosti in vere v močno jedoto v boju proti suženjskemu tlačenju in izkoriščanju. Spoznal je pot k osvobojenju, to je pot k samoizobrazbi, k združenju, v obrambo proti nevarnostim dela, k vstajenju iz duševne in telesne pro-palosti. Na tem potu koraka danes proletarijat vzlic temu, da ga plačana svojat posedujočega razreda skuša odriniti od prave poti in ga tirati v divjo cestno resolucijo. On koraka nemotljen in gotovim korakom proti zastavljenem cilju.

Božični prazniki so za železničarje, kakor za vse druge proletarce, nada in zavest končne zmage. Nismo sanjači, pač pa bojovníki, in če praznujemo slavlje najmirnejšega praznika, nas to vendar navdaja z bojovno navdušenostjo. Pred nami je vedno misel na našo dolžnost in ta misel nas navdaja z tolažbo in gotovostjo.

Mi vemo, da naša stvar ni izgubljena, dokler se zavedamo svoje dolžnosti.

Če se o božičnih praznikih naši sodrugi vozijo po železnici, v nevarni in naporni službi, potem naj te praznike praznujejo s tem, da skušajo pridobiti novih sobojevnikov za sveto stvar odrešitve proletarijata. Ko bodo vsi oni prišli, katerih danes še ni v naših vrstah, ki so trudni in obremeni, in nam pomorejo s svojimi močnimi pleči odriniti gnilo in trhlo stavbo današnjega človeštva sovražnega, ljudi morilnega družabnega reda, potem še-le se bodo uresničile besede odrešenika:

Mir ljudem na zemlji!

sčanske stranke niso niti poslušale. Gospoda se za pomanjkanje in stradanje ljudskih mas ne zanima, ker ima drugih skrbi. Če smo govorili o brezposelnosti mnogih tisočev, so se meščanske stranke zanimale le za postopanje nekaterih dijakov. Če smo govorili o begu iz domovine, o veliki stiski in o lakoti stotisočev, meščanske stranke niso imele časa razpravljati, ker so jim bile ljubše burne razprave o poštnih ukazih in sodnijskih jezikih!

Ko je l. 1898 dr. Verkauf v zbornici stavil predlog, da se **začasno odpravi carina, so proti temu glasovali krščanski socijalci in nemški nacionalci.** Gosp. Wolf se je takrat odkrito izrazil o vzrokih tega postopanja. V seji dne 6. maja 1898. je rekel dobesedno: **Današnji dan je po mojem mnenju historičnega pomena za parlamentarno-konstitucijsko Avstrijo, ker danes je ena stranka svojo senco naprej poslala. Danes se je pokazalo, da smo namenjeni ustanoviti stranko agrarcev, ki ne bode obsegala le poslancev, ki se sami pečajo s poljedelstvom, ali pa so izvoljeni v poljedelskih volilnih okrajih. To bode stranka, kateri se bodo vedno bolj pridruževali zastopniki manjših mest!**

Ta odstavek je vzet iz dotičnega steno-grafiskega zapisnika.

G. Wolf se torej ni sramoval priznati, da je brezobziren agrarec. To je povdarjati neobhodno potrebno, če hočemo se znanprej onemogočiti zanikanje tega dejstva.

Navdušenje g. Wolfa je šlo tako daleč, da je celo pri Madjarjih videl lepih lastnosti. V oni seji se je izrazil dobesedno tako-le:

„In če nam je promet z mlinskimi izdelki še toliko škodoval, je vendar pripraven, da nam koristi še v zadnjem trenutku, ko že pojemlje. Koristi obstojijo v tem, da se v interesu prometa z mlinskimi izdelki Madjari opirajo odpravi žitne carine.“

Zagovarjanje carine, za katero nastopajo ravno isti ljudje, ki hočejo danes delati delavsko in železničarsko politiko, **pospešuje oderuške karteje trgovine iz druge roke, ker odstranjuje lekcionarje.**

Za današnje nečuvane cene živil so odgovorne meščanske stranke in nikdo drugi! S temi mora obračunati delavsko ljudstvo!

Avstrijski železničarji plačajte oderuhom, kar so zakrivali, pri volitvah, tudi če pridejo k Vam kot „prijatelji“ in Vam hočejo vsiliti svoje rumene organizacije!

Dopisi

Čudne prikazne v železniški službi. Iz St. Janža nam dohaja sledeče poročilo: Nimamo namena nikomur škodovati, če pa koga malo podregamo, potem storimo le vsled tega, ker smo k temu prisiljeni in sicer po starem pregovoru: »Vrč se nosi toliko časa k vodnjaku, dokler se ubije.«

Na postaji v St. Janžu na Dolenjskem, načeljuje neko nad vse naduto, skozinskoz domišljavo človeče, ki si v svojem omejenem duševnem nivou domišlja, da samo on vse vé in vse zna, vsi drugi pa da so ničle. Znano nam je, kaj ga tako povzdiguje, in zakaj se repenči kakor petelin na gnojišču. Ima jako intimno in delikatno zvezo z »verkom«, s katerim je mož v velikem prijateljstvu; poleg tega je pa še pravcati »cvirnar«.

Priporil mu je namreč karmeljski ravnatelj pošto, katero opravlja njegova »milostljiva« gospa z njim vred v železniškem uradu. Znano nam ni, po katerih paragrafih je železniško ravnateljstvo to sploh dovolilo, da sta dva urada različnih strok v enem in istem lokalno združena; saj bi to vendar ne smelo biti. Gospa poštarica vendar lahko vse sliši, kar oba gospoda prometna poduradnika zapovedujeta železniškim uslužbencem. Pri službovanju pride marsikaj naprej, kar gospa poštarica ne bi smela slišati.

Kje je tisti tako lepo doneči »Amtsheimniss«?! Vse drugače je n. pr. na takih postajah, ker sta poštarica in postajevodja kot mož in žena sama v postaji in kjer ni-

mata z uslužbenci nobenega stika. V kolikor nam je znano, je pošta večidel le radi »werka« tu, in bi bil lahko »werk« toli galanten, da bi dal lokal za pošto. To vse seveda je le postranskega pomena: važnejša za nas je oseba postajenačelnika. Kaj lahko stresa to gospodine svojo mogočnost nad drugimi souslužbenci in se vmešava v druge stroke, v katerih končno toliko več kakor zajc o bobnu; saj mu ni treba plačevati za pošto niti stanovanja, niti luči, kakor tudi ne kurjave i drugih enakih potrebsčin, ki jih morajo drugi poštni uradi drago plačevati. Vživa pa vse te ugodnosti od železniške uprave, torej brezplačno, ker sta oba urada v enem in istem lokalno. Kakor že omenjeno, bi mi o vsem tem molčali, ker vemo, da se vsakemu pri-leže kak postranski zaslužek. Toda postajenačelnik nam daje sam povoda, ker se vmešava v stvari, ki ga prav nič ne brigajo in ker komandira prav po »fajtarško« celo prog do Trebnja. Naj bi se rajši brigal za svoje posle, ki mu nudijo dovolj prilike, pokazati svoje zmožnosti.

Odkar je prog odprta, imamo namreč razni uslužbenci vedno prepire z načelnikom. Vedno se sklicuje na svoj »Imitationsdienst-eifer«, ali da se jasneje izrazimo, nastopa pod plaščem vsegamogočnosti, na katerem počiva roka karmeljskega ravnatelja. Misli si pač, dokler sem tako intimno zvezan z »verkom«, se mi ne more nič zgoditi. Po drugi strani zopet lizanje in zahrbtno obre-kovanje pri raznih gospodih in denunciranje njemu neljubih oseb, katerim se ne zdi potrebno kriviti pred njim svojega hrbta in tako plesati, kakor bi bilo njemu ljubo. Poznamo moža, že dolgo vrsto let. Ves čas je živel v samih prepirih, kjerkoli je načeljeval. Odkar je pod zaščito vsegamogočnega premo-kopnega ravnatelja, mu je pa greben še bolj zrastel. Pomiljevanja vredno je le njemu podrejeno ošobje, ki stoče pod njegovim tiranskim jarmom.

Kaj ne, lep značaj! Ali gospod naj ne-pozabi, da kdor seje veter, zanje vihar. Tudi njemu se lahko kmalu kaj neprijetnega zgodi, posebno, kadar uslužbenci, do zadnjega spoznajo geslo: Vsi za enega, eden za vse.

Gospod načelnik, Vam pa priporočamo da preprečite, da bi se z Vami na tem me-stu še kedaj pečali, kajti, kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na sonce.

Trst, prosta luka c. kr. drž. žel. Naša dva Jarca uganjata pri nas prave burke. Eden teh je skladišni mojster, drugi pa progni mojster. Oba razumeta prav dobro devati v svojo malho in vporabita v to svrhu vsako priliko, brez ozira nato, če so delavci, oškodovani. Šikanirata jih pa kar se le dá. Prognemu mojstru Jaritzu leži organizacija v želodcu, posebno, ker se boji, da bi ga ta ovirala v njegovem »delovanju«. Prognemu mojstru Jaritzu je pa delavski odbor na poti, ker razkrinkava njegove grehe, ki jih ima na vesti napram delavstvu. Če bi se malo bolj brigal za koristi delavstva in pomislil, da je bil tudi on svoj čas ubog ključavničar, bi ne bilo prišlo do tako škandaloznih razmer.

Rokodelci so vpisani za progne delavce in imajo vsled tega nižjo plačo. Razentega ne dobivajo pri delu izven postaje jim pripadajoče doklade (Zehrgeld). Tudi z orodjem se varčuje tako, da ga morajo delavci sami kupovati.

Skladišni mojster Jaritz ima tudi to lastnost, da ni prav nič izbirčen, ako mu prinašajo delavci darila vsake vrste. Malo neprijetno mu je pa vendar le bilo, ko je pred kratkim prišlo nekaj takega na dan.

In to človeče si še upa psovati poštene delavce s psovkami, kakor: ušivci, ogleduhi itd. in pred njimi pljuvati. Svetovali bi jima, da pogledata malo v svoje črne duše in da začneta z delavci drugo življenje.

Delavcem pa kličemo: »Pridružite se veliki železničarski organizaciji, ki edina varuje Vaše interese.

Delavski odbor na državni železnici.

Tržaško ravnateljstvo.

Dne 19. julija t. l. se je sešel delavski odbor tržaškega ravnateljstva, pod predsedstvom dvornega svetnika g. Ruffa, v zborovalnici tržaškega ravnateljstva, ob 8. uri zjutraj ter zboroval do poludne. Navzoči so bili poleg imenovanega predsednika, še vladni svetnik gosp. Galamboš, inšpektor Dr. Seeman in kot zapisnikar gosp. Dr. Kojančič, nadalje vsi voljeni in imenovani člani odborniki iz vrst delavstva.

Razpravljalo se je o sledečih predmetih in sicer:

I. Volitev delegatov v osrednji delac. odbor.

Ker se pa odborniki se niso dogovorili glede kandidatov za ta odbor, se je rešitev predloga preložila za 8 dni.

II. Izračunsko poročanje dnin.

Odbornikom se je naznanilo, da železniško ministerstvo namerava povišati dnevne plače, in sicer, v prvi vrsti starejim delavcem. Odbor je bil pozvan, da izreče svoje tozadevno mnenje, posebno glede načina, kako bi bilo treba ukreniti. Odbor se pa v tem pogledu ni mogel zediniti in je zato stavil predlog, da se tudi ta točka preloži za 8 dnij in se omogoči, da se odbor dogovori s svojimi volilci. Tudi ta predlog je bil sprejet in seja na to zaključena.

Dne 26. julija se je odbor zopet sešel, in sicer po nalogu gosp. ravnatelja, pod predsedstvom inšpektorja gosp. Dr. Seemanna in ostalih gospodov. Razpravljalo se je o sledečih predmetih:

I. Volitev delegatov v osrednji del. odbor.

Odborniki vseh skupin so oddali enake tiskane glasovnice in so bili toraj člani osrednjega odbora enoglasno sprejeti. Predsednik je naznanil, da bo odposlal glasovnice, kakor to zahtevajo pravila, železniškemu ministerstvu.

II. Revizija dnin vseh nekvatificiranih delavcev vseh oddelkov.

Na podlagi tabele, ki jo je sestavilo ravnateljstvo sporazumno s posameznimi načelniki eksekutivne službe, za vsako postajo posebej, je sprejel odbor enoglasno sledeče plače:

Službeni kraj	Normalna dnina	Kron
Jesenice.Trst.		
Jesenice		2-60
Dobrava		2-60
Bled		2-60
Bohinjska-Bela		2-60
Soteska		2-60
Nomenj		2-60
Bohinjska-Bistrica		2-60
Podbrdo		2-40
Huda južna		2-40
Grahovo		2-40
Podmelec		2-40
Sv. Lucija-Tolmin		2-40
Avče		2-40
Kanal		2-40
Plave		2-60
Gorica drž. železnica		2-60
Volčja draga		2-40
Prvačina		2-40
Rihenbergl		2-40
Štanjel-Kobdilj		2-40
Dutovlje-Skopo		2-40
Repentabor p.		2-40
Opčina drž. železnica		2-60
Sv. Ivan (Guardiella)		3-20
Rocol		3-20
Trst drž. železnica		3-20
Trst prosta luka drž. žel.		3-20
Trst-Skedenj		3-20
Trst-Sv. Sobota		3-20

Službeni kraj	normalna dnina	Kron
Divača-Pulj.		
Divača	2:60	
Rodik	2:60	
Herpelje-Kozina	2:60	
Podgorje	2:40	
Rakitovič	2:40	
Buzet	2:40	
Roč	2:40	
Lupoglava	2:40	
Borut p.	2:40	
Cerovlje	2:40	
Novaki p.	2:40	
Pazin	2:40	
Ileki p.	2:30	
Sv. Petar u Šumi	2:30	
Zminj	2:30	
Kanfanar	2:40	
Smoljani p.	2:40	
Sv. Vincenc p.	2:40	
Zabronič p.	2:40	
Vodnjan	2:50	
Galezan p.	2:50	
Pulj	2:80	
Kanfanar-Rovinj.		
Kanfanar	2:40	
Sosiči	2:30	
Rovinjsko Selo	2:30	
Rovinj	2:40	
Herpelje-Kozina-Trst.		
		Kron
Herpelje-Kozina	2:60	
Draga	2:60	
Boršt	2:60	
Ricmanje p.	2:60	
Sv. Ana	3:20	
Trst drž. železnica	3:20	
Tržič-Červinjan.		
Ronchi	2:40	
Begliano	2:40	
Pieris-Turriaco	2:40	
Villa Vicentina	2:40	
Scodovacca	2:40	
Cervinjan	2:40	
Trst-Poreč.		
Trst drž. kol.	3:20	
Trst-Škedenj	3:20	
Monte Castiglione p.	2:80	
Zavljje	2:80	
Milje p.	2:80	
Skotije p.	2:80	
Dekani	2:80	
Koper	2:80	
Semedella p.	2:60	
Isola	2:60	
Strunjan p.	2:60	
Portorose	2:60	
Sv. Lucija-Portorose	2:60	
S. Bartolomeo	2:60	
Sicciole	2:60	
Salvore p.	2:50	
Markovac p.	2:50	
Caldania p.	2:50	
Buje	2:50	
Sribano p.	2:50	
Groznjan	2:40	
Kostanje p.	2:40	
Završje	2:40	
Oprtalj	2:50	
Kopališče Sv. Štefana-Lev.	2:40	
Motovun	2:40	
Karobja	2:20	
Rakotole p.	2:40	
Vizinada	2:50	
S. Nedelja	2:40	
Višnjan	2:50	
Nova vas	2:50	
Poreč	2:60	
Gorica-Ajdovščina.		
		Kron
Sv. Peter p. Gorici	2:60	
Volčjadraga	2:40	
Prvačina	2:40	
Dornberg	2:40	
Batuje	2:40	
Dobravlje	2:40	
Sv. Križ - Cesta	2:40	
Ajdovščina	2:40	

Službeni kraj	Normalna dnina	Kron
Trbi-Ljubljana.		
Belapeč p.	2:60	
Radeče-Belapeč	2:60	
Kranjska gora	2:60	
Doyje	2:60	
Hrušca p.	2:60	
Jesenice	2:60	
Javornik	2:60	
Žerovnica p.	2:60	
Lesce	2:60	
Radovljica	2:40	
Otoče	2:40	
Podnart-Kropa	2:40	
st. Jošt p.	2:40	
Kranj	2:40	
Škofja-Loka	2:60	
Medvode	2:60	
Vižmarje	2:60	
Ljubljana drž. žel.	2:80*	
Ljubljana-Kamnik.		
Ljubljana drž. žel.	2:80*	
Taučarjev dvor	2:40	
Černuče	2:40	
Terzin	2:40	
Domžale	2:40	
Jarše-Menges	2:40	
Homec p.	2:40	
Kamnik	2:60	
Kranj-Tržič.		
Kranj	2:40	
Naklo	2:40	
Duplje	2:40	
Križe p.	2:40	
Tržič	2:40	
Ljubljana-Straža-Toplice.		
Ljubljana dol. žel.	2:80*	
Laverca p.	2:40	
Škofelca	2:40	
Šmarje-Sap.	2:40	
Grosuplje	2:40	
Zalna	2:40	
Višnja gora	2:40	
Zatična	2:40	
St. Vid p. Zatični	2:40	
Radohova vas	2:40	
St. Lovreč na Kranjskem	2:40	
Velika-Loka	2:40	
Trebnje	2:40	
Ponikve p.	2:40	
Mirna peč	2:40	
Novo mesto	2:60	
Straža-Toplice	2:60	
Grosuplje-Kočevje.		
Grosuplje	2:40	
Predole	2:40	
Čušperk	2:40	
Dobrepolje	2:60	
Velike Lašče	2:60	
Ortnek	2:60	
Ribnica	2:60	
Stara cerkev p.	2:60	
Kočevje	2:60	
Trebnje-Št. Janž.		
Trebnje	2:40	
Mirna	2:40	
Mokronog-Bistrica	2:40	
Št. Janž	2:40	
Predsednik naznanja, da bo ravnateljstvo predloženo plače pregledalo in po možnosti vpoštevalo, seveda le v toliko, kolikor to razpolagajoča sredstva dovoljujejo.		
III. Predlog Bradaček-a, da se uvede avtomatika za vse delavce in se določi temeljna plača za profesionaliste.		
A) <i>Profesijonisti</i> : Za mladinske delavce (to so oni, stari od 18. do 24. let), naj se uvede temeljna plača 3 kron in naj se jim poviša vsake dve leti za 20 v. Profesionalistom, ki so prekoračili 24. leto, naj se da začetna plača 3 kron 60 vin.; po preteku enega leta naj se jim poviša na 4 krone in naj potem vstopijo v avtomatiko s poviškom dvajsetih vinarjev na vsake dve leti.		
B) <i>Neprofesijonisti</i> vseh oddelkov naj pričnejo s začetno plačo, kakor je v tabeli označeno in naj se jim plača poviša vsake tri leta za 20 vinarjev.		

Glede tega predloga je izjavil predsednik, da ga ravnateljstvo ne more rešiti, ker je zadeva merodajna za vse omrežje državnih železnic, ter je izjavil, da ga odda osrednjemu delavskemu odboru. To se je tudi enoglasno odobrilo.

IV. Vpeljava plačilnih listkov.

Predlog vsebuje zahtevo, da naj se uvedejo plačilni listki, za vsacega posameznega delavca. V tem plačilnem listku naj bi bili označeni vsi dohodki, kakor tudi one svote, katere se od dohodkov odtegnejo. Predlog je bil enoglasno sprejet in predsednik je izjavil, da bo ravnateljstvo izvršilo to v lastnem delokrogu.

V. Dovoljenje dopustov delavcem.

Ker glede počitniških dopustov ni posebnih določb, ne v službenem redu in tudi ne v delavnem redu, zato se je enoglasno sklenilo, oddati predlog osrednjemu odboru. Predsednik je temu pritrtil.

VI. Izvanredno povišanje dnin za leto 1909.

Tu se je predlagalo, da se izvanredno povišanje dnin, kar je določilo c. kr. železniško ministerstvo, izvrši tako, da se najprej konstatira za vsakega posameznega delavca njegova začetna plača in njegov vstop v službo. Potem naj bi se, na podlagi točk III.a in III. b konstatirala tista plača, ki bi jo delavec imel, če bi bila že pri njegovem vstopu veljavna današnja avtomatika. Na ta način proračunana plača naj bi se mu tudi dala in sicer z veljavo od 1. januarja 1909.

Predlog je bil enoglasno sprejet.

Predsednik je izjavil, da bo ravnateljstvo proračunalo, koliko bo to stalo, da se bo pa ravnateljstvo moralo na vsak način držati svote, katero je železniško ministerstvo v to svrhu določilo.

VII. Konečno se je še razpravljalo o predlogih, ki so jih vložili posamezni odborniki in sklenilo se je sledeče:

Predlagatelji: Dernovšek, Bradaček, Pajer.

1. Ravnateljstvo naj pripozna zaupne može in sicer od vsakega oddelka dva. Na ta predlog je izjavil predsednik, da je delokrog odbornikov omejen na določbe pravil, da se le-ti lahko udeležujejo sej in v splošnem stavijo predloge, da pa stvari, ki prekoračijo odborov delokrog ne more oficijelno vzeti na znanje. Gotovo je pa, da bo ravnateljstvo vpoštevalo želje posameznih odbornikov.

2. Vpeljava temeljnih dnin za profesionaliste in avtomatika za vse delavce.

Predlog je rešen s točko III.

3. Plače prekurznega dela po novem delavnem redu: 50%.

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

4. Dovolitev počitniških dopustov, kakor pri nastavljenih.

Predlog je rešen pod točko V.

5. Dovolji naj se: milo, brisače in shrambe za obleko.

Predlog je namenjen za delavnice in naj se raztegne še na delavce na progi glede orodja.

Predsednik izjavi, da bo ravnateljstvo vso stvar preiskalo.

6. Profesionalistom naj se dovolji obleka.

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

7. Dovolijo naj se listki za prosto vožnjo kakor pri nastavljenih.

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

8. Vpelje naj se provizijski sklad s 100%.

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

9. Vpeljejo naj se plačilni listki pri izplačevanju.

Predlog je rešen pod točko IV.

10. Z uslužbenci naj predpostavljene boljše postopajo.

Predsednik je mnenja, da ni na mestu se o stvari razgovarjati in da naj se preide preko tistega k dnevnemu redu. Kdor se čuti užaljenega ima pravico se pritožiti.

Predlagatelj Ramoš in Gabrošek.

1. *Nastarjajo naj se minimalne dneve in se uvede avtomatično porisanje plač.*

Glej točke II. in III.

2. *Vpelje naj se delavni red za delavce na progi.*

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

3. *Namesnikom čuvajev, sprejemljivecem železniških voz in oddelkorodjem naj se da uniforma.*

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

4. *Povišajo naj se doneski k provizijskemu skladu za 100% provizije.*

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

5. *Vpelje naj se odškodnina (Zehrgeld) za delo v krajih zavednega železniškega mojstra.*

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

6. *Dovolijo naj se počitniški dopusti, za katere se pa ima dnina plačati.*

Glej točko V.

7. *Na progi naj se postavijo kočice.*

Predsednik izjavlja, da bo ravnateljstvo stvar proučilo.

8. *Delavcem, ki so že provizijonirani, naj se ohrani pravica proste vožnje za nakup živil.*

Predlog ni na mestu, ker je stvar že urejena v predpisu XII.

9. *Uprava naj da profesionalistom orodje na razpolago.*

Predlog bo ravnateljstvo proučilo.

10. *Odbornikom naj se vročijo zapisniki sej in oni odloki, ki se tičejo izvršitve stavljenih predlogov.*

Za prvi del je poskrbljeno v sejah, glede drugega dela bo ravnateljstvo vedno v prihodnji seji poročalo.

Predlagatelj Križnič.

1. *Splošni predlog glede povišanja plač za delavce na progi oddelka Gorica I.*

O predlogu se je razpravljalo pod točko II.

Predlagatelj Bradaček.

1. *Za skladišne delavce državnih železnic naj se določi delavni čas od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer s običajnimi odmori.*

Predlog se odstopi osrednjemu odboru, s pripombo, da se izda tudi za skladišne delavce delavni red.

2. *Prekurno delo po 6. uri zvečer naj se odškoduje primerno s plačo za drakratni dnevni čas.*

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

3. *Minimalna plača skladišnih delavcev v Gorici, naj se določi na 2.60 kr. v prvem letu, po preteku enega leta pa naj se zviša na 3 kr. in sicer tako, da se prvim kakor drugim to uveljavi s 1. januarjem 1909.*

Glej točke II. in III.

Predlagatelj: Uršič, Stenovič, Konič.

Ta predlog vsebuje detajlirano regulacijo plač, temelji na avtomatiki in se je o njem razpravljalo v točki III. Nadalje zahtevajo predlagatelj, da se jim naznanijo začetne plače (glej točko II.)

Predlagatelj Ghina.

1. *Začetna plača delavcev naj znaša 3 krone.*

Glej točko II.

2. *Plača naj se zviša vsake 2 leti za 20 vinarjev.*

Glej točko III.

3. *Delavci, ki se uporabljajo trajno na sistemiziranih mestih, to so premikači, zapisovalci voz, oddelkorodje, zapisovalci vlog itd. naj dobé na dan 1 K doklade k dnini.*

4. *Delavci, ki opravljajo pomožno službo na sistemiziranih mestih, naj dobe za čas opravljanja te službe doklado 60 vin. k dnini.*

Predsednik je mnenja, da je pod točko 3. označen predlog nevsprejemljiv in sicer

zato, ker vendar ne gre delavca, ki opravlja nadomestno službo bolje plačati nego nastavljenca samega za dotično službo; v obče je pa to vprašanje brezpomembno, zato, ker se bodo sistemizirana mesta v doglednem času izpopolnila z nastavljenici. Predlog 4. pa sploh pripada osrednjemu odboru in naj se ta zadeva reši v bodočem delavnem redu.

5. *Vsem dninarjem, ki so več nego dve leti v železniški službi, naj se plača zriša.*

Glej točko III.

6. *Kakor se plačuje prekurno delo delavskim delavcem in delavcem na progi, ravno tako naj se oškodujejo tudi delavci na postajah.*

Predlog se odstopi osrednjemu odboru.

Kakor je razvidno iz predstojecih zapisnikov, je delavski odbor pojmlil takoj pri svojem prvem sestanku svojo nalogo in pokazal, da pozna potrebe svojih volilcev. Volilci mu bodo gotovo zato hvaležni. Pozabiti pa seveda ne smejo, da bo le tedaj ta odbor lahko uspešno zanje deloval, če bo gotov, da se sme zanašati na svoje volilce, združene v mogočni organizaciji.

Mnjenje, da je z volitvijo odbora vse končano, je napačno. Žalibog, da to pri nas še velja. Železničarji bodo to mnjenje morali opustiti in potem bo uspeh odbora gotovo drugačen nego je danes. Delavci morajo spoznati situacijo. Dva nasprotnika sta, ki se borita; kdor je močnejši, ta zmaga. Kolikor močnejša je toraj organizacija, toliko lepši bodo uspehi zastopnikov delavstva. Že dejstvo, da se nas pripozna jednakorednim faktorjem nas mora izpodbujati, da svojo moč, svojo organizacijo, izpopolnimo in našim zastopnikom v delavskem odboru omogočimo odločnih nastopov.

Uzroki fluktuacije v naši organizaciji.

V predzadnji številki »Železničarja« sem se lotil velevažnega vprašanja in sem o njem izrazil svoje mnjenje. Sodr. Dr. Henrik Tuma je članek bral in v zadnji številki »Železničarja« nanj reagiral. Iz tega pa posnemam, da bistvo mojega mnjenja ni našlo pravega umevanja, ali pa, kar je tudi mogoče, saj nisem literat, da sem svoje mnjenje morda premalo jasno razvil. Če se ne motim, sem dejal, predno sem prešel k pomožnim sredstvi strokovne organizacije, da se temeljnih načel strokovnih organizacij ne bom dotikal, to pa zato, ker sem prepričan, da bodo le one organizacije uspešno delovale v boju za rešitev človeštva iz današnjih kapitalističnih spon, ki slone na podlagi znanstvenega in praktičnega socializma. Na tem polju toraj iskati lasu, bi bilo vsaj iz moje strani nesmiselno. Vem pa iz lastne skušnje da je socializem veda, katere si priprost delavec, in če je tudi inteligenten, ne prisvoji čez noč in tudi ne v teku par let. Razven tega mi je pa tudi znano, da je za proučevanje te vede treba veliko potrpežljivosti in časa, kar se pa delavcu, v največ slučajih ne mudi. Gre se mi toraj edino in izključno zato, najti pota, potom katerega se delavca lahko stalno priveže, da se ga toraj pridobi v organizacijo, ne za en mesec ali dva, temveč za toliko časa, da mu je pojasniti nauke socializma. Če smo dosegli ta uspeh, potem sem prepričan, da je igra dobljena, kajti, kdor je odprl svoje možgane in počel razmišljati, temu se obzorje kmalu odpre in nadaljna izobrazba se izpopolnjuje neprislilno. Postal bo prejalilej socialista, toraj to, kar sodr. Tuma od železničarjev zahteva in kar ima popolnoma prav.

Skušnje pa nas učé, da s samo vedo socializma, indiferenta v največ slučajih ne moremo pridobiti in to zaradi tega ne, ker mu vendar ni mogoče stvar raztolmačiti v teku par ur ali dnij. Dobro pa tudi vem, da bi človek, kateremu ne bi družega pri-povedoval, kakor o socializmu, ne imel

dolga časa potrpežljivosti, mo poslušati in se z menoj zabavati; nasprotno, začel bi se me izogibati in smatral bi me konečno bedakom, ki stremi po nečem nedosegljivem, ki zida gradove v oblake. Razširjevanje naših idej bi bilo torej jako nehvaležno in dolgočasno delo, posebno že radi tega, ker bi se naše vrste preklicano počasi gostile. To so menda uvideli tudi naši sodrugi drugod, kajti drugače bi tudi oni ne segali po pomožnih sredstvih, katerih se poslužujejo in se jih morajo posluževati posebno strokovne organizacije.

Vprašal bi sodr. dr. Tuma samo, kje naj bi dobili nemanici potrebnih sredstev za nabavo poučnih knjig, ki so vendar predpogoj vede? Recimo, da bi uvaževali zadnji odstavek dr. Tumovega kritikujočega dopisa, potem bi morali konstatirati, da smo zlezli za 90% nazaj. Kaj bi bila posledica? Razpoložujoča denarna sredstva bi bila tako minimalna, da se jih sploh ne bi moglo več vpoštevati in v logični posledici tega bi nam bila zaprta tudi vsaka nadaljna pot k vzgoji in izobrazbi. Temu bi pa še sledilo, da bi se tudi naše pospodarske razmere kaj hitro slabšale, in bi se toraj tudi posamezniku, ki je morda že na pravi poti, onemogočila vsak nadaljni razvoj. Nasprotno pa opazujemo, da je vporaba pomožnih sredstev privlačna sila, ki marsikoga privede v naše vrste in se vsled teh pomožnih sredstev tudi med nami zadržuje. Če je toraj tak človek dan na dan, mesec za mescem itd., seveda le radi bonifacij, v vednem kontaktu z nami, potem bi moral biti iz jekla, da bi se ne uživel v naše ideje in konečno postal to, kar od njega zahtevamo, socialista. Omenil sem tudi v svojem prvem članku, da je velevažen vzrok fluktuacije ali bibanja, pomanjkanje čtiva. Sodr. Tuma sam dobro vé, kako se nam na tem polju godi in pripoznal mi bo, da je tudi to vzrok tako niskega števila socialistov. Če bi bilo pa slovensko zdravo čtivo odvisno edino le od prepričanih socialistov, potem sem mnenja, da o čtivu ljudstvu koristne literature sploh ne bi bilo mogoče govoriti.

Tudi na tem polju toraj rabimo sredstev in ker jih rabimo v sedanjih razmerah, ne moremo računati izključno s socialisti, stremiti pa moramo ravno s pomočjo šene-socialistov, socialiste vzgojiti.

Da je bil moj obelodanjen predlog najpametnejši, tega si seveda nisem nikoli domisljal. Hotel sem pa z njim provzročiti debato, iz katere bi se rodilo kaj pametnega in koristnega. Sodr. Tuma nam je sicer povedal, kaj je naša naloga, vendar jaz iz njegovih izvajanj, za *sedanje razmere*, ne pričakujem zboljšanja. Trdim pa še, da je nujno potrebno, da se k sedanjim bonifikacijam, kot pomožnim sredstvom, priklopi kaj novega, da bo privlačna sila tem večja in toraj tudi vzgoja socialistov lažja. Ne slagam se pa z mnjenjem, naj se izbacne vse, kar ni socialist, zato ker sem nerad v mali družbi in živim rajši v množici.

Jos. Petrič.

Provizijski zavod

za delavce c. kr. priv. južnoželezniške družbe.

Že več let se potegujejo organizirani delavci južne železnice, za provizijski zavod, ki naj bi dal njim in njihovim družinam vsaj nekoliko garancije, da na starost ali v slučaju onemoglosti ne ostanejo na cesti brez vsake najmanjše pripomoči. Leta 1905 je delavstvo o priliki mezdne gibanja to svojo zahtevo urgiralo in železniška uprava, v stiski, je seveda obljubila, da željo svojih delavcev hoče vpoštevati. Seveda je ostala ta obljuba samo na papirju. Leta 1907 je pa južnoželezniška uprava vsled energičnega nastopa vseh uslužbencev za povišanje svojih pičlih plač, mej drugimi bila prisiljena dati tudi zagotovilo, da do 1. januarja 1910 ustanovi provizijski zavod za delavce. Ta koncesija je bila tudi v okrožnici 385 obelo-

danjena. Zastopniki organizacije so tudi to zadnje zagotovilo tekom tega leta železniški upravi morali pogostokrat poklicati v spomin in gospódo pri generalnem ravnateljstvu prepričati, da delavstvo prav nič ne mara čakati na izpopolnjenje dane besede in da se hoče najenergičneje upreti vsakemu nadaljnjemu zavlačevanju tega življenjskega vprašanja.

Južnoželezniška uprava se je sedaj vendar čutila dolžno ugoditi toli upravičeni zahtevi delavcev ter je v smislu koncesije razglašene v okrožnici 385 ustanovila zavod, ki bode pričel svoje delovanje s 1. januarjem 1910. Delavci od strani železniške uprave ne bodo zvedeli preje pravice in dolžnosti, ki jim bodo pristojale nego postanejo člani tega zavoda, ker šele tedaj dobijo v roke dotična pravila. Zato se nam zdí potrebno, da poučimo delavce-železničarje že preje nekoliko o njihovih pravicah in obvezah, katere jim bodo nujala oziroma predpisavala društvena pravila. V to svrhu hočemo svojim sodrugom priobčiti iz teh pravil glavne podatke:

Zavod se imenuje »Provizijski zavod za delavce c. kr. priv. južnoželezniške družbe«.

Sedež zavodu je na Dunaju.

Svrha zavoda je, preskrbeti in zavarovati svojim članom in njihovim zaostalim pokojnino.

Pristopiti zavodu kot člani morajo vsi oni, ki so pri južni železnici uslužbeni na podlagi delavske pogodbe že najmanj 3 leta, proti dnevni mezdi, so vojaščine proti, ne še preko 35 let stari in od železniškega zdravnikarja in za zdrave spozna. Vsi delavci tedaj pri katerih so navedeni pogoji dani, so prisiljeni postati člani provizijskega zavoda. Generalno ravnateljstvo pa jednega ali drugega delarca te dolžnosti more osloboditi, če je zato prosil in če je prošnja zadosti utemeljena.

Pravico pristopiti zavodu kot člani, brez da jih k temu more kedo siliti, pa imajo oni delavci, ki so pri južni železnici uslužbeni na podlagi delavske pogodbe že najmanj 3 leta proti dnevni mezdi, več nego 35 a ne še preko 55 let stari in od železniškega zdravnikarja za zdrave proglašeni. Vsi ti delavci pa morajo za vsako posamezno leto, kolikor so preko 35 let stari, plačati dve odstotno doklado na ono mezdo, na podlagi katere se bodo odmerili članski prispevki. Za leta preko normalne starosti, za katera je delavec naknadno doplačal nima pravice zahtevati nikako provizijo.

Doplačevanje za leta preko normalne starosti pravila določajo na 24 mesečnih obrokov. Generalni ravnatelj, dvorni svetnik Dr. Egger, je zastopnikom organizacije tudi obljubil, da se bode onim delavcem katerim ne bode mogóče doplačati vsega v 24 mesečnih obrokih, na njihove prošnje, ki jih bodo morali vložiti pismenim potom, dovolilo za plačevanje celo do 60 obrokov.

Jednake določbe veljajo tudi za delavke, uslužbene proti dnevni mezdi ali pa proti mesečnemu paršalu v najmanjšem znesku 30 kron. Razlika je le ta, da delavke morejo pridobiti preživninske pravice le same zase in nikdar ne za svojega moža ali za svoje otroke.

Vsak član dobi, kadar je sprejet v zavod en izvod društvenih pravil in potrdilo, od katerega dne se mu šteje članstvo. Prejem pravil in tega potrdila, mora prejemnik potrditi s svojim podpisom.

Od vsprejema v provizijski zavod so izključeni:

1. Diurnisti.
 2. Najenci.
 3. Pri premogokopu v Konjicah vposleni delavci.
 4. Pri oskrbovalnih magazinah (Approversionsmagazine) na Dunaju, in v Mariboru, Inomostu in v Budapešti vposleno oboje.
 5. Subakordantje.
 6. Vsi oni, ki so že preko 55 let stari.
- Vsak član mora, počenši od dneva vsprejema, plačevati mesečni donesek v visokosti

4 odstotkov mezdne svote, ki je podlaga odmerjenju prispevkov.

Mezdna svota, ki ima biti podlaga odmerjenju prispevkov znaša 85 odstotkov 30 kratne na normalni delarni čas spadajoče dnevne mezde.

Da si bodo člani mogli sami izračunati prispevke, ki jih bodo morali plačevati provizijskemu zavodu, hočemo navesti tu par vzgledov:

1. primer. Delavec zasluži 3 krone 20 vinarjev na dan. Tridesetkratna dnevna mezda znaša 920 kron in 85 odstotkov te svote je 768 kron. Od tega zneska je plačati 4 odstotni prispevek, ki znaša 3 krone 8 vin. na mesec.

Račun:

$$\begin{array}{r} 320 \text{ kron} \times 30 \text{ odstotkov} = \text{kron } 920 \text{—} \\ 920 \quad \times 85 \quad \quad \quad = \quad 768 \text{—} \\ 768 \quad \times 4 \quad \quad \quad = \quad 3 \cdot 07 \end{array}$$

Ako faktučna dnevna mezda znaša manj nego 2 kroni, a vsaj 1 krono 70 vin., tedaj se ima odmerjenju vzeti za podlago tridesetkratni znesek 1 krono 70 vin.

2. primer: Dnevna mezda 1 krona 70 vin. do inkl. 2 kroni.

$$\begin{array}{r} \text{kron } 1 \cdot 70 \times 30 = \text{kron } 51 \text{—} \\ \times 85 \text{ odstotkov} = \text{kron } 43 \cdot 351 \\ \times 4 \quad \quad \quad = \text{prispevek K } 1 \cdot 73 \end{array}$$

Ako faktučna dnevna mezda znaša manj nego 1 krono 70 vin., tedaj se ima vzeti za podlago odmerjenju prispevka cela ta dnevna mezda.

3. primer: dnevna mezda do ekskl. 1 krona 70 vin.,

$$\begin{array}{r} \text{kron } 1 \cdot 60 \times 30 = \text{kron } 48 \text{—} \\ \times 85 \text{ odstotkov} = \text{prispevek K } 1 \cdot 92 \end{array}$$

Delavke: Če mesečni paršal presega znesek 75 kron, tedaj se ne vpoštevata več nego samo 75 kron in se izračunanju 85 odstotnega prispevka vzame za podlago le 75 kron.

1. primer: K 75— \times 85 odst. = K 63·75,

$$63 \cdot 75 \times 4 \text{ odst.} = 2 \cdot 55.$$

Ako mesečni paršal znaša vsaj 51 kron, a manj nego 60 kron, tedaj se vzame za podlago odmerjenju znesek 51 kron.

2. primer: K 51— \times 85 odst. = K 43·35,

$$K 43 \cdot 35 \times 4 \text{ odst.} = \text{prisp. K } 1 \cdot 70.$$

Če je pa mesečni paršal manjši nego 51 kron, tedaj se vzame v poštev cel mesečni paršal.

3. primer: 50 K \times 4 odst. = prisp. 2 K.

Če se dnevna mezda kaknega člana po prvem kaknega meseca zniša, tedaj se to znižanje vpoštevata šele pri prihodnjem mesecu.

Če se pa dnevna mezda kaknega člana zniža, mora dotičnik kljub temu plačevati prispevke od prejšnje večje mezde in sicer toliko časa, dokler ni vložil prošnje za odmerjenje prispevka na podlagi znižane mezde.

Za prispevke, ki jih ima plačati južna železnica provizijskemu zavodu, znašajo polovico vsega onega, kar vplačajo člani. Ako vsi ti dohodki ne zadostujejo provizijskemu zavodu za pokritje novih izdatkov, tedaj založi znesek, ki še manjka, južna železnica sama.

V slučaju bolezní se imajo prispevki, ki jih eventualno člani tekom tega časa niso plačali, odtrgati od zapalih mezd vse na enkrat ali pa v primernih obrokih, potem, ko je dotičnik zopet nastopil službo.

Ako ima član opraviti orožne raje velja za prispevke, ki so mej tem časom izostali isto, kar smo ravnó povedali.

Člane, ki morajo iti v vojništvo v slučaju mobilizacije je smatrati, da so izstopili iz zavoda; vplačani prispevki se le — tem s 4 odstotnimi obrestmi povrnejo.

Članom, ki svojih prispevkov niso dvignili in se tekom treh mesecev po dokončani vojaški službi vrnili na delo, ali so pa v vojaški službi postali za delo nezmožni, ali

pa umrli, se vojaški službeni čas, proti plačilu odnosnih na ta čas spadajočih prispevkov, vračuna v provizijsko dobo. Te zastale prispevke je mogoče plačati tudi v obrokih.

Visokost provizije. Po osemletnem članstvu znaša provizija 35 odstotkov, za decelo in deseto leto za vsako po 2·5 odstotkov, za vsako nadaljnjo leto pa po 2·4 odstotkov več.

Po dovršenih desetih letih članstva se krajši čas nego šest mesecov ne vzame v poštev, več nego šest mesecov se pa šteje za jedno celo leto.

Kadar je kedo že 35 let član zavoda, doseže 100 odstotno provizijo.

S člani, ki so vsled kake nezgode postali za službo nesposobni še predno so dosegli pravico zahtevati provizijo, se postopa tako, kakor bi bili že osem let člani provizijskega zavoda. Tudi vdove takih članov imajo pravico do provizije.

Najmanjša provizija za člane in njihove vdove znaša 300 kron, toda le tedaj, če nimajo pravice zahtevati rento vsled nezgode.

Normalna provizija za vdove znaša 50 odstotkov one provizije, ki jo je dobival njen mož oziroma je imel pravico, jo zahtevati.

Prispevki za vzgojo znašajo za vsakega še ne preskrbljenega otroka, do vštetešega 18. leta, peti del one provizije, ki se vdovi faktučno izplačuje; svota vseh prispevkov za vzgojo pa ne sme presegati vdovine provizije.

Primer: Očetovska provizija je znašala 900 kron; 50 odstotna normalna provizija za vdovo znaša tedaj 450 kron; peti del tega je 90 kron; prispevki za vzgojo šestorice otrok znašajo skupaj 540 kron. Ker pa prispevki za vzgojo ne smejo presegati vdovine provizije tedaj bi se v tem slučaju svota prispevkov za vzgojo morala skrócić za 90 kron.

Izvanredna provizija za vdove in prispevki za vzgojo ne smejo skupaj biti večji nego provizija, ki jo je član dobival, oziroma do katere je imel pravico; v nasprotnem slučaju bi se prispevki za vzgojo morali primerno znižati.

1. primer: Očetova provizija znaša K 500—
pramatemu normalna vdovina provizija > 250—
izvanredna pa > 300—
 $\frac{1}{5}$ del v ime prispevka za vzgojo > 60—
za šest otrok, za vsakega po $\frac{1}{5}$ del à 60 K znaša skupaj > 300—

Izvanredna vdovina provizija v znesku 300 kron in prispevki za vzgojo v istotolikem znesku 300 kron, presegajo očetovo provizijo za 100 kron in za ta slednji znesek se mora svota za vzgojevalne zneske znižati.

2. primer: Očetova provizija znaša K 300—
izvanredna vdovina provizija > 300—

V tem slučaju odpadejo prispevki za vzgojo popolnoma.

Otroci, ki ostanejo brez starišev, ali pa se njih mati zopet omoži, dobijo za vzgojevalne namene najmanj polovico vdovine provizije ali največ celo to provizijo.

Omejitev viška provizije.

Ako kak član provizijskega zavoda dobiva, bodisi na podlagi avstrijskih, ogrskih ali tudi inozemskih zavarovalnih zakonov proti neugodam kako rento, tedaj se mu provizija toliko časa ne začne izplačevati, dokler ta provizija in pa dotična renta skupaj presegata mezdno svoto ki ima služiti za podlago odmerjenju provizije, ali pa če član vsled stalne ostabelosti dobiva rento, ki presega njegov zaslužek ter provizija in renta presegata mezdno svoto za 120 odstotkov.

Vsled te določbe sta sodruga Tomschik in Weigt že intervenirala pri gosp. generalnemu ravnatelju, dvornemu svetniku Eggerju ter mu izjavila, da se ista mora pod vsakim pogojem črtati iz provizijskega statuta.

Voljeni provizijski odbor se bode s ponovno določbo pečal takoj na svoji prvi seji.

Zaračunanje onih let katere so delavci prestužili pri južni železnici pred 1. januarjem 1910.

Onim članom, ki so bili sprejeti v provizijski zavod s 1. januarjem 1910 in imajo v tem času že preko tri leta, one službene dobe za seboj, ki se jim v smislu norm glede pripoznanja društvenih provizij delavcem izločenim iz družbine službe počeni s 1. januarjem 1907, ima vračunati, se bode polovica tega časa, v kolikor posega omenjeno službeno dobo treh let, po petletnem članstvu pri provizijskem zavodu, v slučaju §§ 14 in 23 pa brez oziroma na čas članstva tako zaračunala, kakor da bi bili za ves vsletni čas prispečki že plačani. Krajši termini od jednega meseca, ki izvirajo iz tega vračunanja se ne vpošterajo.

Primer: Delavec, ki je z dnem 31. decembra 1909 pri južni železnici že 20 let neprtrgoma v službi, postane s 1. januarjem 1910 član provizijskega zaroda. Temu delavcu se po petletnem članstvu tri leta (karenčna doba omenjenih 20 službenih let odštejejo). Od ostalih 17 let, se mu jih po polovici, to je 8½ let prišteje k onim petim letim, odkar je član, tako, da šteje 1. januarja 1915 že 3½ članskih let. Seveda ostane račun isti, naj je kedo manj ali več nego 20 let služil, ker se le od let doslužbenih do 31. decembra 1909 odštejejo tri službena leta, od ostalih se pa polovica prišteje k petim članskim letom.

Izstop iz provizijskega zaroda.

Člani, ki morejo dokazati najmanj 30 vračunanih članskih let in so poleg tega dosegli starost 65 let, so upravičeni stopiti v provizijo.

1. Člani, katerim je e. kr. priv. južna železnica odpovedala službo, in se nimajo pravice do provizije morejo zahtevati povrnitev izplačanih prispeckov s 4% obrestni vred.

2. Člani, ki so bili kazenskim potom odpušteni iz službe e. kr. priv. južne železnice, izgubijo za se, za svojo ženo in za otroke vse zahteve napram provizijskemu zarodu.

Vendar pa dobijo prispečke, plačane provizijskemu zarodu, brez obresti povrnjene, v kolikor le ti ne služijo v pokritje eventualnih obrez, nastalih iz službenega razmerja, v pokritje skupila za premož, ali terjatev napram družbenim hrambničam ali posojilnicam in napram preskrbljivim magacinom za kreditirano blago.

3. Upravnemu svetu e. kr. priv. južnoželezniške družbe je dovoljeno, v posebno vpoštevjanja vrednih slučajih podeliti ženi ali pa otrokom onega delavca ki je bil iz službe kazenskim potom odpuščen, ki si je pa vsled svojega članstva že pridobil pravice do provizije, podeliti na dotično prošnjo en del te delavcu pripadajoče provizije za stalno ali pa le za nekaj časa kol podporo ako se je odpuščen član odpovedal pravic, zahtevati povrnitev vloženih prispeckov.

To so najglavnejši podatki iz provizijskih statutov. Potančneje se v teh statutih hočemo pečati o drugi priliki; posebno se hočemo nekoliko več pobaviti z brezpravnostjo odbornikov. Omenimo naj tudi to še enkrat, da se prvi odstavek § 20 mora na vsak način črtati.

Gotovo se bodo oni, ki so že preko 35 let stari in ki tedaj niso obvezani pristopiti provizijskemu zavodu, vpraševali, kaj jim je storiti: naj li to storé, ali ne. Mi smo mnenja, da je vsakemu delavcu le v korist če je član provizijskega zaroda in vsled tega tudi vsakemu svetujemo, da pristopi. Ti delavci, to je tisti, ki so preko 35 let stari, morajo svoj prestop prijaviti najkasneje do 30. junija 1910, ker pozneje ne bi mogli več pristopiti.

Razne stvari.

Neumestna štedljivost. — Pri južni železnici je pač vsaka beseda bob ob steno. To dokazuje zopet sledeči slučaj, ki se je dogodil dne 30. oktobra v Št. Petru na Krasu. Imenovanega dne je imel oddelek nadsprevodnika soodr. Bolhe vlak št. 1634 a iz Reke v Št. Peter. Bog Pluvius, se je iz neznanih razlogov, nekaj vjezil in deževalo je neprenehano. Da je bilo osebje oddelka v takem slučaju, do kože premočeno, je pač naravno, tembolj, ker je to vlak, tovorni pobirač, pri katerem je treba na vsaki postaji celo vrsto blaga naložiti in izložiti. Vrhu tega še vozi z znano polzevo hitrostjo, celih 7 ur 33 min.

namreč od 8 ure 35 min. zjutraj pa do 4. ure 08 min. popoldan. Osebje bi po službenem redu imelo tudi še nadalje službo iz Št. Petra v Ljubljano. Vsak pameten človek, ki vè ceniti človeško zdravje in ki je kedaj kaj slišal o Adamu Riese-ju bi mogel priznati, da premočeno osebje te službe ne bo moglo opraviti. Tega mnenja so bili tudi sprevodniki in zavirači omenjenega oddelka in naznanili so tri ure pred prihodom v Št. Peter, da naj se za nadaljno službo pre-skrbi nadomestni oddelek. Tega seveda gos-podje v Št. Petru, ki imajo vse roke polne dela, niso storili in šele, ko je dospel vlak v postajo, je počel gosp. Topolovec uganjati svoje neslane burke in skušal osebje terori-zirati s tem, da je določil, da ima oddelek prevzeti vlak 1637, ki odhaja šele po 3 urah. Da je to le šikana, spozna lahko vsak lajik na prvi pogled če vè, da bi v normalnih razmerah imel oddelek službo pri vlaku 76, toraj 20 minut po prihodu v Št. Peter. Se-veda se uslužbenci ti dispoziciji niso udali, temveč izjavili, kar so imeli popolnoma prav, da so sploh za vsako službo nezmožni, ker popolnoma premočeni. Javili so se bolnim in so imeli vsled tega 7 ur časa premišljevat o ugodnostih železniške službe, dokler jih ni končno teško pričakovani osebni vlak vsprejel in odpeljal domov, na-sproti novim torturam in novim šikanam. Ko bi gosp. Topolovec razumel le nekaj matematike, bi bil lahko zaračunal, da ima podjetje vedno večjo škodo, če je v skrajni sili primoran, za svoje uslužbence poseči po zdravniški pomoči, nego če bi se zahtevi uslužbencev ugodilo in se jih nadomestilo z ljudmi, ki so za službo sposobni. Tega gosp. Topolovec ni razumel. Radi tega je naloga merodajnih faktorjev gospoda poučiti, da ima dolžnost, varovati interese uprave in tudi vpoštevati želje uslužbencev, ki zahte-vajo vedno le to, kar upravi najmanj ško-duje. Mi dobro vemo, da smo tu za oprav-ljanje službe; znano nam je pa tudi, da smo v interesu družbe, kakor tudi v lastnem interesu dolžni čuvati svoje zdravje, v kolikor je to mogoče. Pamet toraj, gospoda!

Železničarji in socialno zavarovanje. — V torek, dne 23. m. m. je prišla v dunajski parlament deputacija železničarjev vsih železnic, ki se stekajo na Dunaju, da tam predloži peticijo, naperjeno proti vladni predlogi, ki namerava poslabšanje sedaj veljavne zavarovalnice proti nezgodam za železničarje. Deputacijo sta vodila državna poslanca Tomschik in Müller. Oddala je državnozbornemu predsedniku Pattai-u peticijo s 104.231 podpisani obseženimi v treh vezanih zveskih. Od srednjega vodstva železničarske organizacije sta bila navzoča sodruga Weigl in Dušek. Peticija se sklicuje na to, da so železničarji, z ozirom na nevarnost službe, v delavskem zavarovanju zavzemali doslej izjemno stanje. Ta položaj naj bi se sedaj poslabšal, vzlic temu, da sta juridična in narodno-gospodarska komisija leta 1894 sklenili ravno nasprotno. V peti-ciji se povdarja nada, da državni zbor ne bo kratil pravic železničarjem in se ta nada tako-le utemeljuje: Če se more smatrati da-nes za dejstvo, da se v Avstriji na železni-cah ne dogajajo večje katastrofalne nesreče, je to pač pripisati, poleg vestnosti osebja, okolnosti, da je dosedanji način zavarovanja uplival na uslužbence zelo pomirljivo, ker so računali z materijelno gotovostjo s posledicami prometnih nevarnosti. Če se od-pravi ta materijalna gotovost, se spravlja ob jednom obrat v nevarnost in bode to med uslužbenci uplivalo skrajno razdruže-valno. Klic, ki ga toraj avstrijski železni-čarji uporabljajo, v samoobrambo je obenem tudi apel na javno vest in na vest ljudskega zastopstva, klic, ki v tako resnem času, ne more ostati neuslišan.

Poslanec Tomschik je predsedniku pred-stavil deputacijo in mu razložil vzroke nje prihoda. Poslanec Müller je izjavil, da je prišla deputacija neposredno pod vplivom nesreče pri St. Hipolitu in omenil svoječasno obljubo članov gospodske zbornice in mini-

stra Wurmbranda. Povdarjal je tudi, da je v delavskem svetu sam zastopnik železniškega ministerstva govoril proti določbam, katere so pa sedaj kljub temu v vladni predlogi. Omenil je odstavek iz vladnega poročila, kjer se železničarjem predbaciva, da »streme z vsemi silami po nezgodah«. Predsednik Pattai je dejal, da je to naravnost nečuvstvo.

Predsednik je deputaciji odgovoril, da mu je stvar znana in da se bode sam zav-zel, da status quo za železničarje ostane neizpremenjen.

Deputacija se je nato predstavila v zbor-nici še raznim drugim poslancem. V sredo je pa šla deputacija še k predsedniku so-cijalnega odseka, k poslancu Bucek-u.

Železničarska smrt Pred par dnevi je pri Dutovljah tovorni vlak št. 61, ki vozi iz Je-senic v Trst, in prihaja v Dutovlje ob 11. uri 30 min. po noči, povozil zavirača Jakoba Sušiča iz Trsta.

Ko se je to naznanilo v Dutovlje, je šel tamošnji postajenačelnik z delavcem Arnej-čičem ob progi iskat mesto nesreče. 500 me-trov od postaje sta našla pri ogibu na tiru razmesarjeno truplo, kateremu je bila odre-zana glava in obe nogi.

Vlak ga je zgrabil za suknjo in poteg-nil pod kolesa. Ponesrečenca so prenesli v mrtvašnico v Dutovlje. Pogreb je bil 10. t. m. zjutraj ob 8. uri.

Siromak je zapustil ženo in majhnega otroka. V železniški službi je bil od febru-varja 1908. in leto dni poročen.

Popravek. V zadnji številki našega lista se je v članek »Odgovor N. D. O.« od odv. dra. Tume v Gorici, tiskanem na strani 9. vrinila neljuba tiskovna pomota. V začetku jednega odstavka v sredi tega članka je čitati: »Dopisnik mi očita, da sem nezelezničar in odvetniški kandidat... Mesto tega pa mora stati sledeče: »Dopisnik mi očita, da sem nezelezničar in odvetnik. Ali ni morda vstanovil N. D. O. Dr. Josip Mandič, ki je tudi nezelezničar in odvetniški kandidat?«

Toliko v pojasnilo onim, ki vsled te ti-skovne točke eventualno stvari niso mogli prav razumeti.

Listnica uredništva.

Radi pomanjkanja prostora je moglo več poročil zaostati.

Meseca decembra se vršijo sledeči shodi:

Logatec dne 17. ob 7. uri zvečer.
Rakek dne 18. ob 8. uri zvečer.
Opčina dne 19. ob 3. uri popoldne.
Gorica I. dne 20. ob 7. uri zvečer.
Tržič (Monfalcone) dne 21. ob 7. uri zvečer.

Krmin dne 22. ob 7. uri zvečer.

Dnevni red vseh teh shodov je:

1. Stališče, ki ga zavzemajo delavci napram pravilom provizijskega sklada južne železnice.
2. Raznoterosti.

Na znanje sodrugom!

Krajevna skupina Splošnega pravo-varstvenega društva Pragersko nanzanja svojim članom, da izročé svoje društvene knjižice do 1. januarja 1910 sodrugu Pač-u v svrhu kontrole.

Vodstvo.

Vršili so se sledeči shodi.

Dne 5. t. m. se je vršil v Trstu, v de-lavskem domu, ulica Boschetto 5, dobro obiskan železničarski shod z dnevnim re-dom: Pomen rdeče nedelje.

Sodr. Kopač je z jasnimi, prepričeval-nimi besedami razlagal pomen rdeče ne-delje za železničarje. Povdarjal je, da je treba zaspance buditi k trajnemu delovanju in jih spodbujati, da ne omahnejo. Položaj ni tak, da bi mogli roke križem držati in

gledati, kako se nam krivica godi. Omenjal je razne priboljške, ki jih je izvojevala organizacija. Bila bi jih še več, če bi se železničarji bolj brigali za organizacijo. Sovražniki prežijo na vseh koncih in krajih in nam škodujejo, kjer nam le morejo. Omenjal je tudi predlog sodr. Ellenboga gledé 20 milijonov kron za železničarje, katerega so pokopali krščanski-socijalci in nacionalci.

Za njim povzame besedo sodr. Falk in poroča v nemškem jeziku o istem predmetu.

Sodr. Petejan iz Gorice omenja med drugim pomen rdeče nedelje za razvoj delavskega in narodnega vprašanja, kakor tudi za zboljšanje gmotnega stanja železničarjev. Izvrstno je ožigosal razne črne in nacionalne demagoge, ki živijo od narodnostnega prepira.

Govorilo je še več sodrugov. Vsi pa so se strinjali v tem, da je treba resnega delovanja v blagor železničarjev in delavstva sploh.

Vodstvom krajevnih skupin in vplačevalnic na znanje!

Kupone mesečnih doneskov je zložiti po jezikih in številkah in s premnim listom posiljati centrali.

Sprejemnice je z natančnimi naslovi izpolniti in omeniti, ali se naj pošilja list posamezno ali pa v zavoju. Sprejemnice je takoj poslati centrali in o prihodnjem računu obračunati.

Vsled tega se omejijo nepotrebne reklamacije, ker list zamoremo takoj poslati novo pristoplim članom.

Spremembe naslovov je naznaniti najkasneje 4 dni pred razpošiljanjem lista.

Pri prestopih od ene krajevne skupine k drugi je navesti člansko številko in prejšnjo krajevno skupino, kakor tudi novo člansko številko n. pr. N. N. št. 50. krajevne skupine O. je prestopil k nam in dobi številko 70. Pri prestopih od bratskih organizacij se sprejemnica ne spiše, pač pa nam je v tem slučaju poslati staro člansko knjižico. Sprejemni in prestopni doneski se v tem slučaju ne smejo zahtevati.

Pri izstopih je naznaniti člansko številko in ime dotičnika.

Pri reklamacijah za list je vporabljeni nalašč za to prirejene tiskovine, na katerih je naznaniti krajevno skupino, člansko številko in ime dotičnika. Reklamacije so poštnine proste.

Pri spremembi številke se je sporazumiti z upravništvom.

Naročila na list v zavojih morajo biti upravništvu odposlana najkasneje do 7. 17. in 27. vsakega meseca za »Eisenbahnerja«, do 9. in 19. vsakega meseca za »Železničarja« in »Kolejarja«.

Agitacijske številke dobijo krajevne skupine in vplačevalnice le na izrecno zahtevo. Število izvodov določi upravništvo.

Mesečni obračuni. Blagajnike krajevnih skupin in vplačevalnic nužno prosimo, da na položnicah vedno navedejo obračun, da jih zamoremo redno vknjižiti. Istotako prosimo, da se vsaki pošiljatelj kuponov takoj dodajo blagajniška poročila, da jih zamoremo primerjati. *Upravništvo.*

Pozor sodrugi!

Železničarji! Ali ste že naročili slovenski „Žepni koledar“ za delavce sploh in prometne uslužbenke za leto 1910? — Še ne! Potem storite to takoj, da ne zamudite prilike. Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin., po pošti 10 vin. več. Organizacije in zaupnike prosimo, da ga naroče čimprej. Čakati do novega leta je nesmiselno, ker zna biti potem prepozno. Naročila in denar sprejema uprava „Rdečega Praporja“ v Ljubljani. Naroča se tudi lahko v Trstu pri

sodr. A. Vaupotiču v Delavskem domu in v Gorici pri sodr. J. Petejanu, Via Teatro št. 20/I.

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja v LJUBLJANI trikrat na teden in velja za:

Celo leto 14 K — —
Pol leta 7 K — —
Četrt leta 3 K 50 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

železničarji strojevene stroke
obeh ljubljanskih železnic, pozor!

V a b i l o

na

≡ javen shod ≡
≡ strojnega osebja ≡

ki bo v četrtek, dne 16. t. m. točno ob 1/2 7 uri zvečer v gostilni gospe Fava! poleg državnega kolodvora v Spodnji Siški.

DNEVNI RED:

Novovpeljani postranski zaslužki strojevnega osebja na c. kr. državni železnici in stališče uslužbenecv napram temu.

Poročevalci: Sodr. Kopač iz Trsta, sodr. Stöhler iz Trsta in sodr. Ružička iz Beljaka.

Sklicatelj.

Strojvodje in kurjači! Državno-železniška uprava dane obljube ni izpolnila, poslabšala je stranski zaslužek celi vrsti uslužbenecv, vzlic temu, da je svoječasnó obljubila stvar urediti po želji uslužbenecv samih.

Pridite toraj vsi, da ji povemo, da si ne damo kratiti pravic in da vstrajamo pri svojih zahtevah.

Ni eden naj ne ostane doma!

Železničarski koledar (Eisenbahner-kalendar) za leto 1910 je zopet izšel v založbi strokovnega lista »Eisenbahner«, Dunaj V. Zentgasse 5.

Med raznimi strokovnimi in žepnimi koledarji zavzema ta letopis prvo mesto, ker daje v raznih podučnih člankih pojasnila o najvažnejših vprašanjih službenega in delavskega razmerja pri avstrijskih železnicah. S tem udovoljuje praktičnim potrebam železničarjev. Posebno letos zamoremo njegovo vsebino kot jako raznovrstno in obilno imenovati, katera more dobro služiti železničarjem v mnogih ozirih.

Vkljub okusnemu opremljenju zunanosti mu je cena le 1 krono za izvod.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.

„Tajnosti španske inkvizicije“

Delavska tiskovna družba v Ljubljani izdaja znamenito delo pisatelja Ferrala „Tajnosti španske inkvizicije“, na katero opozarjamo sodruge železničarje:

Žepni koledar

za delavce sploh in —
— prometne uslužbenke
za navadno leto 1910.

Cena v platno vezanemu izvodu je 80 vin. po pošti 10 vin. več.

Pri naročilih na posamezne izvode se priporoča, da se pošilja denar naprej drugače se izvrši naročilo po povzetju

✉ Naročila in denar je poslati ✉

Upravi „Rdečega Praporja“

— v LJUBLJANI —

Produktivna zadruga

ljubljskih mizarjev

vpisana zadruga z omejeno zavezo

☐ Glince 221 pri Ljubljani ☐

prilporeča se sl. občinstvu za izvršitev vsakovrstnih v to stroko spadajočih del, n. pr. pohištva v vseh slogih iz trdega in mehkega lesa, kompletne oprave za hotele, vile, kavarne, gostilne, pisarne, prodajalnice, zasebna stanovanja i. t. d.

Prevzema in izvršuje vsa stavbenska dela in jamstvo za solidno in trpežno delo.

Daje tudi proti plačilu ————— v mesečnih obrokih

Točna postrežba. ————— Nizke cene.

Proračuni in načrti poštnine prosti.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napiitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij

— in časnikov v vseh jezikih. —

PRIPOROČILO

Sodrugom, ki prihajajo v Ljubljano se priporoča

Restavracija „INTERNATIONAL“

ob Resljevi cesti št. 22

v neposredni bližini južnega kolodvora

Vedno sveže pivo, dobra dolenska vina, kakor tudi gorka in mrzla kuhinja

Na razpolago je lep senčnat vrt s kegljiščem in vsi slovenski ter nemški in italijanski delavski listi.

Na prijazen poset vabi

Marija Petrič
restavratorka